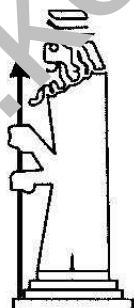

لطیفه‌های شیرین و خواندنی

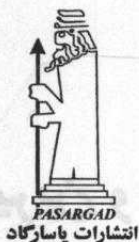
از

د. الانصرالدین

PASARGAD
انتشارات پاسارگاد

غلامرضا عابدی

لطیفه‌های شیرین و خواندنی از ملا نصرالدین

غلامرضا عابدی

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۸

حروفچینی: نشر پاسارگاد

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۲-۱۶۶-۶

آدرس: خیابان جمهوری بین استان و اسکندری خیابان چنگیزی پلاک ۱۴۰

تلفن: ۰۹۱۲۵۰۸۲۹۱۱ - همراه: ۰۹۱۲۵۰۸۸۹۱ - ۰۹۱۲۱۰۳۸

سرشناسه	:	ملا نصرالدین، قرن ۱۴
عنوان و نام پدیدآور	:	<i>Nasreddin Hoca</i>
مشخصات نشر	:	لطیفه‌های شیرین و خواندنی از ملا نصرالدین / غلامرضا عابدی. تهران: پاسارگاد، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۹۵ص.
شابک	:	978-600-162-166-6
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	لطیفه‌های ملا نصرالدین
موضوع	:	<i>(Nasreddin Hoca (Anecdotes</i>
موضوع	:	شوخی‌ها و بذله‌گویی‌های فارسی - قرن ۱۴ق.
موضوع	:	<i>Persian wit and humor - 14th century</i>
شناسه افزوده	:	عابدی، غلامرضا، ۱۳۳۲ -
رده بندی کنگره	:	PIR۵۶۱۵۱۳۹۷
رده بندی دیویی	:	۸۵ ۷/۳۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۰۱۸۸۸

فهرست مطالب

۱۸	فکر بکر	۷	به نام هستی در جهان
۱۹	طمع او	۹	غیب‌گو
۱۹	حرف مرد یکی است	۱۰	سخن‌گاو
۲۰	ثبوت حماقت	۱۰	برای عروسی
۲۰	دیدن شیطان	۱۱	میزبان تنگ چشم
۲۱	تأثیر حرف	۱۱	در محکمه
۲۱	گوش دادن به حرف	۲۱	آب آب آبگوشت
۲۲	وقع خوردن	۲۲	شفای فوری
۲۲	خانه‌ری ملا		ملا پرسید: «تازگی‌ها شعری ساخته‌ای که
۲۳	انصاف یا حماقت	۱۲	برای کسی نخوانده باشی؟»
۲۳	هلال ماه رمضان	۱۳	هر کس اول حرف زد
۲۳	برادر زاده ملا	۱۴	فرار مرغ‌ها
۲۴	خوراکی گریز پا	۱۵	فضایل پشت‌گردنی
۲۵	گرگ یوسف	۱۵	کلاه ملا
۲۵	تلافی کتک	۱۵	بزاز قیامت
۲۵	شاعری ملا	۱۶	مرض ملا
۲۶	باز هم دعا	۱۶	آدم
۲۶	سه نفر احمق	۱۶	دم خروس
۲۷	شجاعت ملا	۱۷	خر دانا
۲۷	برای رضای همه	۱۷	مفلس
۲۸	کاسبی کردن ملا	۱۸	قیمت دنیا

۴۸	آشنای ملا	۳۰	زرتنگی دهاتی
۴۸	چرب‌تر	۳۱	هوش پسر ملا
۴۸	برای تجربه	۳۲	آواز ملا
۴۹	درد دندان	۳۳	شرط طلاق
۴۹	انگشتر بی‌نگین	۳۳	گوساله ملا
۵۰	طفل نو رسیده	۳۴	دعای باد
۵۰	زندگانی بی‌جهت	۳۵	عیب عمامه
۵۰	ملا خروس می‌شود	۳۶	رقابت زن‌ها
۵۱	ملا را کاشتند	۳۶	آرزوی ملا
۵۲	تجارت ملا	۳۷	ملا در قبرستان
۵۳	اصلاح غلط	۳۷	عینک ملا
۵۳	بی‌عرضگی	۳۸	کلاه شرعی
۵۴	امان از زبان مردم	۳۸	آتش در زمستان
۵۵	رسیدن به مقصود	۳۹	اشتباه کله‌پز
۵۵	تشبیه مناسب	۳۹	سبب شوری
۵۶	نردبان فروشی	۳۹	قصاص
۵۶	ملا فقیر	۴۰	دیزی ملا
۵۷	طایفه	۴۰	نذر ملا
۵۷	آن دما به حیر است	۴۰	خدایی ملا
۵۸	قیامت ریک است	۴۱	استجاب دعای ملا
۵۹	به قاضی می‌رسد	۴۲	تعارف راستی
۵۹	حیوانات عهد دقیانوس	۴۳	استراحت ملا
۶۰	مرغ حسابی	۴۳	شکایت اهل محل
۶۰	راه حل مسئله	۴۴	تعارف ملا
۶۱	آبگوشت مرغابی	۴۵	زرتنگی ملا
۶۲	خندیدن حاکم	۴۶	سرگاو در خمره
۶۲	قضیه شبکلاه	۴۶	معامله ملا
۶۳	ناز کردن	۴۶	جسارت ملا
۶۳	گندم کاری	۴۷	عذر صحیح

۸۰	گردن‌بند	۶۳	جابه‌جایی
۸۱	سه پیمانه یک من است	۶۴	عذر کافی
۸۲	شتر چطور آمده	۶۴	شهر پر نعمت
۸۳	کافی است یا دورتر بروم	۶۵	قیمت مردن
۸۳	تغییر شکل	۶۵	دم الاغ
۸۳	بچگی عمامه	۶۶	جواب الاغ
۸۴	دیدن ماه	۶۶	آن طرف درخت
۸۴	جواب قانع کننده	۶۷	آستین نو بخور پلو
۸۵	وظیفه زن است	۶۷	صدای خر
۸۵	زاییدن دیگ	۶۸	هدیه ملا
۸۶	جبه قاضی	۶۹	لحاف ملاتصرالدین
۸۷	در سایه ابر	۶۹	کلاغ و صابون
۸۷	دوباره خر شد	۷۰	تقاضای هزار اشرفی
۸۹	خبر مرگ ملا	۷۱	تعریف به موقع
۹۰	عارف حقیقی	۷۱	مواظب باش دیگ را نخورد
۹۰	باید قربانی کرد	۷۱	طرف دست راست
۹۱	رای آ که سنگین نشود	۷۶	جبه سوراخ شده
۹۱	تقسیم طایفه	۷۶	در روشنایی
۹۱	قیمت لنگ	۷۷	حاضر جوابی ملا
۹۲	خورجین گم شده	۷۷	طبابت
۹۲	درس عبرت	۷۸	عیب روی مال مسلمان نگذار
۹۳	چه تفاوتی دارد	۷۸	مرغ‌های استخر
۹۴	اگر نپرسی بهتر است	۷۹	عرق حمید
۹۴	استحمام گرم و سرد	۷۹	زن‌های ملا
۹۵	روستایی و بزش	۸۰	چابک سوار

به نام هستی بخش دو جهان

به جای مقدمه

سالیان بسیار دوری است که قصه‌ها و لطیفه‌های ملانصرالدین در بین مردم زبان به زبان گشته و متداول است. اما به درستی معلوم نیست که آیا چنین شخصی وجود داشته یا نه؟ البته در طی بررسی‌ها و جلساتی که در بین استادان محترم و اربابان سخن وجود داشته، نظرهای بی‌شماری جمع‌آوری شده که هر کدام از استادان نظرهای خاص خود را بیان داشته‌اند. آنچه مسلم گردیده چنین است که شخصی با نام ملانصرالدین با خصوصیات که در اذهان مردم وجود دارد، واقعیت نداشته است، ولی بعضی ما نظر دادند که ملانصرالدین همچون بهلول بوده که در زمان حاکمان جور و ستم می‌زیسته و برای تریز از دست آنها خود را به دیوانگی زده بود که این هم خود نظری است.

ولی نظر جامع‌تری که در این راستا رقم زده شده، چنین است که شخصی به نام ملا نصرالدین وجود نداشته و این داستانها که به او نسبت داده شده فقط زبانه‌های خیالات و افکار نویسنده و یا نویسندگانی می‌باشد که نسل به نسل در بین عامه مردم رواج پیدا کرده، که راجع به چنین شخصی لطیفه‌ها و داستانهای خیالی نوشته‌اند. اما بعد از بررسی‌های بسیار که مؤلف کتاب (قصه‌ها و لطیفه‌های ملانصرالدین)^(۱) انجام داده‌اند، شخصی به نام ملا - در فرهنگهای لغت به معنی آشکار و هویدا و برملا شدن است - وجود داشته که چون حرکات شیرین و رفتاری غیرمتعارف داشته و در بین مردم زبانزد بوده، از اینرو اربابان ذوق و هنر هر

۱- نوشته دوست عزیز و محترم آقای سعید قانعی مؤلف کتاب (قصه‌ها و لطیفه‌های ملانصرالدین).

لطیفه و هر داستانی را که طنزگونه بوده را به او نسبت می‌دادند و همین لطیفه‌ها است که امروزه در دسترس عموم قرار گرفته، همچنین باید گفته شود، چون در زمانهای گذشته طرز لباس پوشیدن مردها به یک شکل بوده و چون برای عام (مَلا) به شکل صحیح قابل تلفظ نبود، از همین رو یک چنین شخصی را ملا می‌نامیدند که اگر بخواهیم به بطن قضیه وارد شویم، می‌بینیم که در مورد چنین شخصی اسمی بی‌مسمی و شاید هم عده‌ای مغرض، بدخواه و ناآگاه می‌خواستند از این اسم پر محتوا سوء استفاده نمایند.

هم چنان که برای همگان روشن است در فرهنگ لغات (مَلا) به معنی آخوند، با سواد، علامه و کسی است که می‌تواند جامعه‌ای را رهبری نماید و برای مردم خوش یمن باشد، تعریف شده است.

اگر حوجه داشته باشیم می‌بینیم که در اغلب کشورهای جهان یک چنین شخصی در میان توده مردم و افسانه‌ها همان وجود دارد، مثلاً در کشور ترکیه لطیفه‌های زیادی را به شخصی به نام (خدییوزاده) نسبت داده‌اند، که حکایت‌هایش شبیه به حکایت‌های ملانصرالدین می‌باشد. بنابراین ما باید لطیفه‌های ملانصرالدین را در (فولکلور) - علم به آداب و رسوم توده مردم - یعنی افسانه‌های این آب و خاک قرار دهیم.